

Heltai Gáspár fabulái

Egy emberről meg az oroszlánról.

Az ember és az oroszlán vetekednek vala egymással, melyik volna erősb a másiknál. Az ember azt mondja vala: Erősb vagyok náladnál. Az oroszlán viszont azt mondja vala: Én vagyok erősb. És midőn egybe nem férének, bizonyásra hagyák a dolgot. Az ember elvivé az oroszlánt egy temetőkertbe és egy kőkoporsón mutata neki egy képet, mellyen egy ember ül vala egy oroszlánon és hátra vonja vala annak nyakát és kétfelé szaggatja vala az száját. És monda az ember: Ihol, látod-e, hogy az ember erősb az oroszlánnál. Látod-é, mint ül a hátán és mint bánik el vele? Felele az oroszlán és monda: Semmi ez. A képfaragó jegyzette és faragta ilyenformán. Ha én tudnék képet faragni, nem így faragnám, hanem úgy, hogy az oroszlán ülne az emberen, és azt szaggatná meg. Semmi a te bizonyosságod. De jere énvelem az tornapiacra

és nem képpel, hanem téteménnyel és ugyan valóban megmutatom, hogy én erősb vagyok nálladnál. És midőn az tornapiacra mentenek volna és egybementenek volna az oroszlánal, az oroszlán megüté az egyik lábával az embernek az inát és az legott hátra esék és reája szökellvén az oroszlán, minden csonttetemét összetöré. És ekképpen téteménnyel, nemcsak beszéddel mutatá meg, hogy ő volna az erősb.

Értelme:

E fabula azt jelenti, melly igen hiábanvaló légyen a kérkedés cselekedet nélkül? Mert ilyen a gyarló embereknek, akikben semmi erő és tehetség nincsen, az ő természetük, hogy sokat tudnak csácsogni és kérkedni. Mertha egynéhány dió vagyon az zsákban, nagyobbban zörög, ha felveszed az zsákot, hogynemmint ha teli volna. Ezért mondták a régiek: Ignorantia audaciam gignit ac temeritatem at scientia cunctationem. Vagyis: a tudatlanság bátorságot és vakmerőséget szül. Ellenben a tudás habozással és késlekedéssel jár. A tudatlanok, merthogy a dolognak súlyosságos voltát nem értik, igen merészek és készek mindenre. Igen bíznak erőikben és megrakják a süveget daru és strucc tollakkal, de ha tette kerül a sor, legott megijednek és bizony a nyereg alá dugják őket és akkoron megmutatja a félsz, hogy az előbbeni kérkedés csak beszéd vala, minden erő és tehetség nélkül való. Az efféléknek szive szájakban vagyon, de az embernek, aki valóban ember, bizony a mellýében vagyon az. Minekokáért nem minden apró fenyegetéstől lankad meg az ina. Bizony, így vagyon.